I. C. DEBROT

EEN COÖRDINERENDE EN STIMULERENDE CULTUURPOLITIEK

De cultuurpolitiek van de Antilliaanse Regering mag en kan niet anders zijn dan *coördinerend en stimulerend, nooit decreterend of controlerend*.

Dit komt trouwens duidelijk tot uiting in het regeringsprogramma van 1958: "de culturele uitingen in de Nederlandse Antillen zullen met kracht worden gestimuleerd in samenwerking met lokale instanties en die in de andere landen van het Koninkrijk".

Wanneer men de bemoeienissen van de Overheid gedurende de laatste jaren beziet, worden deze gekenmerkt door een zich van alles distanciëren. Incidenteel werd hier en daar gesubsidieerd, van enig uitstippelend beleid was er geen sprake.

Het logisch gevolg hiervan was dat de Overheid angstvallig buiten elke culturele organisatie werd gehouden en zichzelf ook van dit alles afzijdig hield. In Suriname daarentegen heerste er een andere tendenz en trof men vertegenwoordigers van officiële instanties in een of meer aan de Sticusa verwante organisaties. Deze vertegenwoordigers vormden het contact en het coördinerend element met het particulier initiatief.

Zonder enig causaal verband te willen leggen tussen het een en ander, is het desondanks opvallend dat in tegenstelling tot Suriname, en bij ons op Aruba, waar men culturele centra als modern geoutilleerde schouwburgen/concertzalen heeft, er op Curaçao – het eiland dat over veel meer middelen, 'manpower' en 'knowhow' beschikt – nog steeds gesproken wordt over schouwburgen, concertzalen, openlucht – theaters e.d. Iedereen erkent de harde noodzaak, maar gebouwd is er niet.

En wanneer men weet dat de vertegenwoordiger van een buitenlandse mogendheid op Curaçao zijn Regering uitdrukkelijk verzocht heeft vooralsnog geen kunstenaars onder haar auspiciën uit te laten komen omdat ... er geen behoorlijke ruimte

is om deze te ontvangen, dan moet men wel erkennen dat het de hoogste tijd is om door coördinatie en door eerlijke coöperatie tot iets behoorlijks te geraken.

Dat daarentegen de wil, de drang en de capaciteiten aanwezig zijn om op cultureel terrein iets te presteren, blijkt uit de vele opmerkelijke prestaties. Om slechts de meest opvallende figuren te noemen kunnen wij geredelijk volstaan met de schrijvers van onze geschiedenis, dr. W. Ch. de la Try Ellis, Pater Latour en Pater Brada; op het terrein van folklore Pater Brenneker en Henk Dennert. Voorts Frater Arnaldo (natuurhistorie); Pierre Lauffer, Ellis Juliana en Jozef Corsen (poëzie); mr. Cola Debrot, mr. Buli van Leeuwen en Tip Marugg (proza); de arts Chris Engels en Mevrouw May Henriquez (beeldende kunsten); Carlos Sillé (choreografie); de velen uit de familie Palm, Padu Lampe, Rudy Plaate, Oswald Specht (Himno y Bandera), Wim Statius Muller en nog ontelbare anderen die bezielt, kundig en ... opzettelijk onopvallend en anoniem uitsluitend 'l'art pour l'art' bedrijven.

Coördineren en stimuleren!

Gemakkelijker neergeschreven dan uitgevoerd; vooral wanneer men vooropstelt de subsidiaire taak van de Overheid in de vastgewortelde individualistische positie van vele verenigingen.

Daarom wordt naar een dubbele benadering gezocht:

- a) van onder af via de nog niet georganiseerden;
- b) van boven af via de Culturele Raad (afd. Aruba en afd. Curaçao) en via het overkoepelend orgaan: de Culturele Raad voor het Koninkrijk.

Ad a. Wie nog niet voetstoots wilde aanvaarden dat er in de Antillen een enorme diversiteit aan kunstuitingen te vinden was, moet nu, na twee maanden televisie, er wel van overtuigd zijn dat de animo, de toewijding en de talenten onder jonge Antillianen op allerlei gebied bijzonder royaal verspreid zijn.

Dagelijks kan men met eigen ogen nieuwe conjunto's, zangen dansgroepen zien optreden, declamatoren zien voordragen. De ongedwongenheid, de spontaniteit en de natuurlijke aanleg waarmee dit alles vertoond wordt, doen vele tekortkomingen niet vergeten, maar wel tijdelijk op de achtergrond plaatsen.

De Overheid stelt zich nu voor al deze enthousiastelingen, waaronder ongetwijfeld eerste-klas kunstenaars schuilen, te catalogiseren met het doel een algemeen inzicht te verkrijgen. Aan

de hand hiervan zullen de nodige maatregelen getroffen worden.

Het ligt in de bedoeling de jeugd daadwerkelijk in de vele cultuuruitingen te laten participeren, en ook alle eilanden buiten Curaçao hierin te betrekken. Incidenteel georganiseerde schilderijtentoonstellingen hebben n.l. onlangs op Bonaire een dusdanige belangstelling getrokken, dat hieruit zonder meer een 'cultuurhonger' kon worden geconcludeerd.

Ad *b*. De benadering 'van boven af' geschiedt via de CULTURELE RAAD VOOR DE NEDERLANDSE ANTILLEN en vindt zijn bevestiging in de binnenkort in te stellen CULTURELE RAAD VOOR HET KONINKRIJK. De kern van beide Raden ligt in *samenwerking*. Bij de eerste, coöperatie in eigen land, bij de tweede, coöperatie tussen de delen van het Koninkrijk.

Bij de samenstelling van het Antilliaans College is uitdrukkelijk ervan uitgegaan dat de leden geen confessionele richting, geen vereniging van kunstenaars, noch een bepaalde andere belangen-groep vertegenwoordigen. Zij zijn benoemd krachtens hun persoonlijke, individuele eigenschappen. Hierin is getracht een conceptie te bereiken, die als culturele raad boven alle organisaties staat, los van bestaande en niet bestaande zuilen. Hierin werd ook getracht een aantal mensen bijeen te brengen, die door eigen ervaring en door eigen prestaties bevoegd zijn de verschillende aspecten van het culturele leven, zoals dit zich in de Antillen manifesteert, objectief te beoordelen en hierover objectief en kundig te adviseren.

Sinds zijn installatie heeft de Raad, onder voorzitterschap van Mevrouw May Henriquez, degelijke arbeid verricht in een uitgewerkt advies op een cultureel meerjarenplan. Dit project houdt o.a. in de oprichting en inrichting van een archief voor micro-foto's welke betrekking hebben op de historie der Nederlanden in het Caraïbisch gebied, in feite dus op de geschiedenis van West-Europa in de Nieuwe Wereld; voorts de mogelijkheid van geregelde exposities van Nederlandse kunstwerken; wettelijke maatregelen ter bescherming van cultuur- en natuurmonumenten; nationale prijsvragen op het gebied van kunsten en wetenschappen en de instelling van een Culturele Raad voor het Koninkrijk.

Al te zeer bestond gedurende de laatste jaren de 'samenwerking' uit een eenzijdige export naar de Nederlandse Antillen . . . gericht in hoofdzaak op de aldaar gevestigde Europees-Nederlandse groep. Op zichzelf beschouwd zit hierin een zekere logica.

Deze groep was tenminste op cultureel-sociaal terrein bijeen gebracht in een grote, afgesloten en goed verzorgde oliegemeenschap. En deze gemeenschap met zijn relaties en middelen liet uit Nederland gezelschappen en alleen optredende kunstenaars overkomen. De 'stad', i.e. alles wat buiten de olie-enclave woonde, kon dan meeprofitieren. Hiervan werd dan weer gretig gebruik gemaakt door een kleine, Nederlandse groep, die hierdoor een kans kreeg een stuk 'Holland' te beleven en terecht te genieten.

Alle goedgegemeende pogingen ten spijt kon de doorbraak van 'export' naar 'samenwerking' maar niet komen. De Koninkrijksraad zal hierin verandering kunnen brengen. In deze Raad zijn de drie delen, Nederland – Suriname – Antillen, op paritaire basis vertegenwoordigd. De Raad is een orgaan dat tot taak heeft de drie Regeringen gezamenlijk van advies te dienen, op verzoek of eigener beweging met betrekking tot de vele aspecten der culturele samenwerking.

Zonder twijfel ligt het in de lijn der ontwikkeling dat de Antilliaanse Regering als eerste wens uitspreekt het opstellen door de Raad van een vijfjarig cultureel plan voor het Koninkrijk. Alleen op deze wijze kan er perspectief in de culturele politiek komen en zullen de middelen zo gecoördineerd en efficiënt mogelijk gebruikt worden zonder te verdwijnen in versnipperingen van incidentele zomergezelschappen, moppentappers en andere interessante personen.

De drang naar de Koninkrijksraad ontstond in de boezem van de huidige Antilliaanse en Surinaamse Regering en vloeide o.a. voort uit de volgende overwegingen:

- a) het ontbreken van enigerlei planning of programmering, zowel van Antilliaanse c.q. Surinaamse als van Nederlandse zijde;
- b) het uitgesproken incidenteel karakter van vele, zo niet de meeste der ondernomen culturele werkzaamheden;
- c) het gemis aan systematiek bij de subsidiëring van allerlei culturele instellingen in de drie Rijksdelen;
- d) het ontbreken van inzicht in de budgetaire implicatie van een goedgerichte culturele samenwerking en uitwisseling;
- e) het geheel ontbreken van samenwerking op Regeringsniveau bij het beleid inzake culturele uitwisseling, ook met die landen welke binnen de voor onze overzeese Rijksdelen belangrijke sfeer liggen, met name de latijns Amerikaanse en Caraïbische landen.

Van bovenstaande premisses uitgaande kwam men logischerwijze tot de instelling van een centrale Koninkrijksraad op grond van het tover-artikel 37 van ons Statuut, waarin de mogelijkheid geschapen werd tot het instellen van een bijzonder orgaan ter behartiging van de gemeenschappelijke culturele belangen.

De spontane en gunstige reactie op deze Antilliaanse en Surinaamse conceptie belicht wel het vacuum dat tot nu toe bestond. Behoudens onvoorziene omstandigheden is het te verwachten dat de Koninkrijksraad tegen het einde van dit jaar (1960) zal worden geïnstalleerd.

De Sticusa, die de laatste tien jaren, enthousiast, kundig en begrijpend tegenover de vele culturele problemen der Rijksdelen stond, zal ook in de nieuwe organisatie een belangrijke rol spelen. Zijn ervaring op dit terrein zal ten dienste komen van de Raad. Het centrale secretariaat, in het prachtige en stijlvolle gebouw aan de Amsterdamse Viottastraat, zal dan ook het trefpunt blijven en het hart dat stuwkracht levert aan de samenwerking.

Hoe nuttig dit is, blijkt o.m. reeds uit de recente, wekelijkse televisieuitzendingen in samenwerking met de N.T.S. en de Wereldomroep en Sticusa. Niemand zal het belang ontkennen van geregeld contact met het wel en wee van Nederland via het televisiescherm. Niet alleen als tegenwicht tegen de overwegend 'vreemde' programma's, maar positief en primair als middel om eens eindelijk het Koninkrijk in de huiskamers tot in de verste hoeken van het land te brengen en hierdoor de Rijkseenheid van prachtig woordenspel tot levende werkelijkheid te maken. Beide regeringen realiseren zich dit ten volle. Daarom is het te verwachten dat de op bescheiden voet begonnen uitzendingen langzamerhand verder zullen uitgroeien tot geregelde toneelstukken, documentaires e.d. Is in verband hiermede de verwachting dat binnen enkele jaren de Antillen een eigen Koninkrijks-televisie zullen bezitten, ons en omliggende landen dagelijks in contact met elkaar brengende, slechts een wensdroom? Wij geloven van niet, doch achten dit daarentegen een realiteit binnen niet al te ver verschiët.

Er is nog zoveel te doen! De wil is er om dit alles te doen. In nauwe samenwerking in de Antillen en binnen het Koninkrijk zal er ook veel gedaan kunnen worden.

Willemstad, oktober 1960.